

Köket som blev en världsindustri

Berättelse

En svår start

Lars Magnus Ericsson föddes 1846 i Värmskog i Värmland, i en familj som hade ont om pengar. När han bara var tolv år gammal dog hans far, och plötsligt vilade en del av familjens försörjning på pojkens axlar. Han fick ta arbete där det fanns arbete att få, bland annat i en gruva. Skolgången blev kort, men det som fattades i utbildning vägde han upp med två andra egenskaper: en ovanlig skicklighet med händerna och en nyfikenhet som aldrig riktigt lämnade honom.

Vägen till Stockholm

År 1867 sparade han ihop tillräckligt för att flytta till Stockholm. Där fick han anställning hos en firma som tillverkade telegrafer och andra finmekaniska instrument. Det var ett arbete som passade honom, och hans talang gick inte obemärkt förbi. Han tilldelades stipendier som lät honom resa utomlands och studera instrumenttillverkning. Följaktligen återvände han hem med kunskaper som få andra i landet hade.

Telefoner i ett kök

År 1876 öppnade Lars Magnus en egen verkstad tillsammans med en vän. Lokalen var ett före detta kök på omkring tretton kvadratmeter – en blygsam början för det som skulle bli en världsindustri. Just då var telefonen en alldeles ny uppfinning, och eftersom den ännu inte var patenterad i Sverige fanns det inget som hindrade honom från att undersöka andras apparater. Han tog isär telefoner från utländska tillverkare, studerade dem noga och byggde sedan egna som var både mindre och bättre. Redan 1878 sålde han sina första telefoner.

Det som följde var en snabb tillväxt. Ett samarbete med affärsmannen Henrik Tore Cedergren öppnade dörrar till nya kunder, och vid sekelskiftet 1900 hade företaget nästan tusen anställda och tillverkade omkring femtiotusen telefoner om året. Apparaterna såldes inte bara i Sverige utan även i länder som Ryssland och Polen, vilket innebar att namnet Ericsson snart var känt långt utanför rikets gränser.

Ett oväntat val

Å ena sidan stod Lars Magnus nu vid toppen av sin framgång. Å andra sidan valde han just då, vid endast femtiofyra års ålder, att lämna allt. Han gick i pension, flyttade ut på landet och blev lantbrukare på gårdarna Alby och senare Hågelby. Några år senare sålde han också sina aktier i företaget. För många framstår beslutet som obegripligt, men det säger kanske något viktigt om mannen: han drevs inte i första hand av pengar eller makt, utan av lusten att bygga och att leva som han själv ville.

Lars Magnus Ericsson dog 1926. Företaget han startade i ett trångt kök fortsatte däremot att växa och blev med tiden ett av världens mest kända teknikföretag. Hans liv visar att en svår start inte behöver avgöra hela framtiden, och att nyfikenhet ibland kan vara värd mer än en lång utbildning.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
försörjning	det man lever av, pengar till mat och hem
egenskap	något som är typiskt för en person
finmekanisk	som handlar om mycket små och noggranna delar
tilldelades	fick (något som man blev given)
stipendium	pengar man får för att kunna studera
blygsam	liten och enkel, inte stor
patenterad	skyddad av lagen, så att bara en får tillverka något
tillväxt	när något blir större
sekelskiftet	tiden när ett nytt århundrade börjar, här omkring år 1900
obegriplig	omöjlig att förstå
drevs av	fick energi och vilja av något

Läsförståelsefrågor

1. Vad tvingade Lars Magnus att börja arbeta som ung?
 1. Han hade tråkigt i skolan.
 2. Fadern dog och familjen behövde hans hjälp.
 3. Han ville bygga telefoner.
2. Vad gjorde att han kunde resa utomlands och studera?
 1. Han fick stipendier tack vare sin talang.
 2. Familjen var rik.
 3. Han lånade pengar av en vän.
3. Varför kunde Lars Magnus bygga kopior av andras telefoner i Sverige?
 1. Han hade köpt rättigheterna.
 2. Telefonen var ännu inte patenterad i Sverige.
 3. Ingen annan tillverkade telefoner.
4. Hur arbetade Lars Magnus när han byggde sina egna telefoner?
 1. Han kopierade dem rakt av utan ändringar.
 2. Han undersökte andras apparater och förbättrade dem.
 3. Han satte ihop färdiga delar från en fabrik.
5. Vad gjorde samarbetet med Henrik Tore Cedergren för företaget?
 1. Det gav tillgång till nya kunder.
 2. Det tvingade fram en pension.
 3. Det stoppade tillverkningen.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Företaget började i ett litet, gammalt kök.
 2. Lars Magnus sålde sina aktier direkt när han gick i pension.
 3. Ericssons telefoner såldes även utanför Sverige.
7. Texten kallar Lars Magnus val att sluta "oväntat". Varför kan beslutet uppfattas så?
8. Vad menar texten med att han "inte i första hand drevs av pengar eller makt"? Förklara med egna ord.
9. Beskriv kort de två egenskaper som texten lyfter fram som viktigare än utbildning för Lars Magnus.
10. Berättelsen avslutas med tanken att "nyfikenhet ibland kan vara värd mer än en lång utbildning". Vad tror du att författaren vill säga med det?

11. Hur visar texten att Lars Magnus var en person som vågade gå sin egen väg? Ge minst ett exempel.
12. Skriv en kort sammanfattning (3–4 meningar) av Lars Magnus Ericssons liv.

Diskussionsfrågor

- Lars Magnus lärde sig genom att ta isär saker och förbättra dem. Vad säger det om hur man kan utvecklas utan lång utbildning?
- Han lämnade ett framgångsrikt företag vid toppen av sin karriär. Vad tror du gör en människa verkligen nöjd – framgång, pengar eller något annat?
- Idag är Ericsson fortfarande ett känt namn inom teknik. Varför tror du att vissa företag överlever i mer än hundra år?
- **Skriv (5–6 meningar):** Beskriv en person, från ditt eget liv eller från historien, som har byggt något viktigt utan att ha de bästa förutsättningarna från början. Vad gjorde personen, och vad kan vi lära oss av det?